

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Tartumaa Tervisekeskus OÜ
peeter@ehaigla.ee
Supelranna tn 19
Elva linn
61505, Tartu Maakond
Registrikood: 11230772

09.07.2025 nr 11.2-1/25/3242

OTSUS

finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi ka *rakendusüksus*) teeb meetme „Kättesaadavate ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste tagamine tööhõives püsimise ja hõivesse naasmise suurendamiseks“ tegevuse „Investeeringute toetamine tervisekeskuste infrastruktuuri tõmbekeskustes, tagades kättesaadavad ja mitmekülgsed tervishoiuteenused“ raames otsuse OÜ Tartumaa Tervisekeskuse (edaspidi ka *toetuse saaja*) projekti „Tartumaa esmatasandi tervisekeskuse rajamine“ (toetuste registris nr 2014-2020.2.04.17-0063; edaspidi *projekt*) osas ja muudab sellega seoses rahandusministeeriumi eelarvepoliitika asekancleri 25.05.2017 otsust nr 049 (edaspidi *taotluse rahuldamise otsus*), mida on muudetud Riigi Tugiteenuste Keskuse 14.12.2020 otsusega nr 11.6-5/1412, 16.03.2022 otsusega nr 11.2-5/0279, 28.06.2022 otsusega nr 11.2-5/0600 ja 06.09.2022 otsusega nr 11.2-5/0864.

Rakendusüksus tuvastas, et toetuse saaja on rikkunud talle tervise- ja tööministri 13.03.2018 määruse nr 5 „Tervisekeskuste kaasajastamine“ (edaspidi *meetme määrus*) § 26 lõikega 7 pandud kohustust tagada projektiga planeeritud teenused, s.o luua kuue perearsti nimistuga tervisekeskus, hiljemalt kolme kuu jooksul pärast kasutusloa väljastamist, mistõttu kohaldab rakendusüksus projektis makstud kulude osas finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 344 666,65 eurot, sh toetus 258 499,99 eurot.**

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 8 lg 2 punkt 6, § 45 lg 1 punkt 3, § 46 lõige 3, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ § 2 lõiked 1 ja 2, taotluse rahuldamise otsuse punkt 7 ning meetme määruse § 10 lõige 4 ja § 31 lõige 1, samuti projekti raames esitatud kuludokumendid, lõpparuanne, ettekirjutus ning toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

1. Toetuse saaja on jätnud kahe perearsti nimistu osas täitmata kohustuse osutada perearstiabi teenust ning ei ole seega loonud vastavalt projektis planeeritule kuue

perearsti nimistuga tervisekeskust

1.1 Rikkumise asjaolud

Meetme määruse § 7 punkti 1 kohaselt toetatakse meetme tegevusest käesoleva määruse § 2 lõigetes 4 ja 6 ning § 2 lõike 5 punktides 3 ja 5 loetletud teenuste osutamiseks loodava esmatasandi tervisekeskuse ehitamise või rekonstrueerimisega seotud projektide elluviimist.

Toetuse saaja taotles 07.03.2017 esitatud projektiga toetust meetme määruse § 7 punktis 1 sätestatud tegevusele. Projekti otseseks eesmärgiks oli luua Elva haigla hoone 1. korrusele ja selle juurdeehitusse esmatasandi tervisekeskuse tarbeks vajalik infrastruktuur, et tagada kvaliteetne teenuse osutamise keskkond. Projekti tulemusena pidi olema renoveeritud ja ehitatud esmatasandi põhi- ja teiste teenuste osutamiseks vajalik taristu (kokku netopinnaga 1072,2 m²), kus hakkavad teenust pakkuma 6 perearsti ja 8 pereõde, 3 ämmaemandat, 4 füsioterapeuti, 5 koduõde, 1 sotsiaalnõustaja, 1 vaimse tervise õde, 1 rehabilitatsiooniteenuse osutaja ja 1 ortopeediliste abivahendite andmise teenuse osutaja. Taotluse rahuldamise otsuse punktide 4 ja 6 kohaselt oli projekti abikõlblikkuse periood 14.04.2016 kuni 17.09.2022 ning taotletud toetuse maksimaalseks suuruseks 1 017 500 eurot ja toetuse määr 75%¹.

Projekti elluviimisel rajati Tartumaa Tervisekeskus (Supelranna tn 19, Elva linn), millele väljastas Elva Vallavalitsus 23.02.2022 (osa)kasutusloa nr 2212371/03480 ning 16.08.2022 korraldusega nr 371 täieliku kasutusloa.

Meetme määruse § 26 lg 1 punkti 4 kohaselt peab toetuse saaja tagama projekti eesmärkide elluviimise, saavutama taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tulemused ning tagama projekti raames valmiva objekti funktsionaalsuse kokkulepitud eelarvega. Sama määruse § 26 lõike 7 teise lause kohaselt peab toetuse saaja tagama projektiga planeeritud teenused hiljemalt kolme kuu jooksul pärast kasutusloa väljastamist, s.o käesoleval juhul hiljemalt kuupäevaks 16.11.2022.

04.04.2023 teavitas toetuse saaja rakendusüksust, et esmatasandi tervisekeskuses tegutseb põhikohana kolm perearsti nimistut, mis ei olnud veel toleks hetkeks lõplikult Terviseameti poolt uue tervisekeskuse aadressile registreeritud, ning palus projektis lubatud kuue perearsti nimistu saamiseks ajapikendust kuni 31.12.2023.² Tartumaa Tervisekeskus OÜ sai puuduolevate perearsti nimistute leidmiseks rakendusüksuse 24.05.2023 kooskõlastusega nr 11.2-5/23/795 pikendust kuni 30.09.2023 ehk sisuliselt 10 kuud³. Vastavaks kuupäevaks oli liitunud tervisekeskusega (sh

¹ Määruse lisa 2 kohaselt on toetuse maksimaalne summa kuue nimistuga perearstide keskuse korral 1 017 500 eurot. Projekti eelarvet on vähendatud rakendusüksuse 10.05.2021 finantskorrektsiooni otsusega nr 11.2-5/0580 1005,23 euro võrra, sh toetust 753,92 eurot (seoses maksetaotluses nr 59869 tuvastatud mitteabikõlblikke kuludega).

² 26.04.2023 edastas rakendusasutus puuduolevate perearsti nimistute leidmiseks ajapikenduse andmise kohta kuni 31.12.2023 rakendusüksusele omapoolse seisukoha, märkides mh järgmist: „.../Terviseamet kinnitas rakendusasutusele, et toetuse saaja taotluses väljatoodud nimistutega seoses ei ole 21.04.2022 seisuga ühtegi tegevusloa taotlust menetluses. /.../ Rakendusasutus on korduvalt toetuse saaja tähelepanu juhtinud sellele, et kas projektiga planeeritud nimistute arvu täitmine on realistlik./.../

³ Rakendusüksus kooskõlastas 24.05.2023 otsusega nr 11.2-5/23/795 pikendustaotluse osaliselt ja andis täiendava tähtaja, et tagada puuduolevad perearsti nimistud ja esmatasandi tervishoiu kohustuslikud põhiteenused pärast projekti abikõlblikkuse lõppkuupäeva. Mh on kooskõlastuskirjas märgitud järgmist: „.../Perearsti nimistu ei saa projekti valmimisel olla seotud kahe erineva Euroopa Regionaalarengu Fondi kaasabil rajatud esmatasandi tervisekeskusega ning vastavalt toetuse andmise tingimustele peab toetuse saaja 3 kuu jooksul kasutusloa saamisest tagama kõik projektiga planeeritud teenused. Käesolevaks hetkeks ei ole tagatud rakenduskavast tulenevat miinimumnõuet – kolme perearsti nimistu olemasolu tervisekeskuses. /.../ Arvestades Elvas üldarstiabi osutavate nimistute arvu ning võttes arvesse eelnevaid kooskõlastusi täiendava tähtaja osas, oleme seisukohal, et on põhjendatud kooskõlastuse andmine tähtaja pikendamiseks kuni 30.09.2023. a, puuduolevate perearsti nimistute tagamiseks./...“.

uuendanud tegevusluba) ainult üks nimistuga perearst (nimistu N0724, tegevusluba L06372). Seega ei olnud rajatud keskuse puhul tegemist ka meetme määruse § 2 lg 1 punktis 1 kirjeldatud esmatasandi tervisekeskuse taristuga (esmatasandi tervisekeskuseks on taristu, kus osutatakse perearstiabi kolme nimistuga perearsti poolt vähemalt 4500 isikule). Tartumaa Tervisekeskusega liitus 02.10.2023 ja 20.12.2023 lisaks kaks nimistuga perearsti (nimistu N0741, tegevusluba L06458 ja nimistu N0654, tegevusluba L06544) ning sellega tagas toetuse saaja meetme määrusest tuleneva miinimumnõude – kolme perearsti nimistu olemasolu tervisekeskuses. Vaatamata sellele oli projekti raames rajatud esmatasandi tervisekeskuses puudu endiselt kolm perearsti nimistut.

18.01.2024 kinnitas rakendusüksus meetme määruse § 27 lõike 4 alusel⁴ kõnealuse projekti lõpparuande, kuid juhtis toetuse saaja tähelepanu mh asjaolule, et toetust anti kuue perearsti nimistuga esmatasandi tervisekeskuse rajamiseks ning meetme määruse § 26 lõike 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud tagama STS §-s 24 sätestatud kohustuste täitmise, projekti juhtimise ja selle eduka elluviimise taotluse otsuses fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt.

03.06.2024 algatas rakendusüksus seoses projektis seatud perearsti nimistute arvu (s.o kuue) mittedaavutamise järelvalvemenetluse. 13.06.2024 saatis Tartumaa Tervisekeskus OÜ vastuskirja järelvalvemenetluse algatamisele, milles möönis, et kuue perearsti nimistu Tartumaa Tervisekeskusesse koondamise eesmärk on jäänud seni täitmata, kuivõrd kolme puuduolevat perearsti nimistut ei ole suudetud endiselt tagada, ning esitas ühtlasi lubatud mahus perearstiabi nimistute arvu saavutamiseks pikendustaotluse kuni 01.06.2025. Toetuse saaja rõhutas, et vaatamata piiratud mõjutusvahenditele on pingutatud ja jätkatakse jõupingutuste tegemist, et pakkuda perearstidele võimalust koonduda Elvas ja seeläbi saada osa teenustest.

Meetme määruse § 27 lõike 3 sätestab, et rakendusüksusel on mõjuva põhjuse korral õigus anda täiendav tähtaeg, et tagada puuduolevad perearsti nimistud ja esmatasandi tervishoiu kohustuslikud põhiteenused pärast projekti abikõlblikkuse lõppkuupäeva, kui kolme kuu jooksul kasutusloa saamisest ei ole teenuste osutamine tagatud.

Kuivõrd toetuse saaja ei olnud täitnud tähtaegselt ega ka täiendavate tähtaegade jooksul perearstiabi teenuse osutamise osas meetme määruse § 26 lõikest 7 tulenevat kohustust luua kuue perearsti nimistuga tervisekeskus, tegi rakendusüksus 14.08.2024 toetuse saajale kohustuse täitmiseks ettekirjutuse nr 11.2-5/24/1883-1 (edaspidi ettekirjutus), andes viimast korda täiendava tähtaja projektis sätestatud perearsti nimistute arvu saavutamiseks hiljemalt kuupäevaks 31.12.2024⁵.

10.01.2025 teavitas toetuse saaja, et ühe puuduoleva perearsti nimistu (N0723) osas on tegevusloa menetlus käimas, teise nimistu (N0699) puhul perearst loobus liitumisest (vaatamata esialgselt avaldatud soovile) ja kolmandat nimistut ei ole leitud. 16.01.2025 esitas toetuse saaja tegevusloa nr L07149 perearstiabi teenuse osutamiseks tegevuskohas Supelranna tn 19 nimistule N0723 (teenuse osutaja Perearst Eveli Parveots OÜ). Kuivõrd ettekirjutuse täitmise tulemusel liitus

⁴ Rakendusüksusel on õigus projekti lõpparuanne kinnitada ja lõppmakse välja maksta juhul, kui määruse § 2 lõike 1 punktis 1 või 2 sätestatud perearsti nimistute miinimumarv ja sama paragrahvi lõike 4 punktides 2–4 nimetatud teenused on tagatud ning on antud lõike 3 kohane täiendav tähtaeg puuduolevate perearsti nimistute tagamiseks.

⁵ Rakendusüksus oli seisukohal, et pikema tähtaja andmine (vastavalt pikendustaotlusele kuni 01.06.2025) ei olnud põhjendatud, kuna kuigi pikendustaotluse (puuduolevate nimistute leidmiseks) esitamise hetkeks oli möödunud projekti abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast (17.09.2022) juba üks aasta ja kümme kuud, ei olnud toetuse saaja suutnud endiselt, vaatamata lubadustele ja pingutustele, tagada kuue perearsti nimistu nõuet.

esmatasandi tervisekeskusega täiendavalt ainult üks nimistuga perearst (N0723) ja perearstiabi teenus on tagatud kokkuvõttes Tartumaa Tervisekeskuses nelja nimistuga, siis ei ole toetuse saaja täitnud ettekirjutusega pandud kohustust tagada esmatasandi tervisekeskuses perearstiabi teenuse osutamine vähemalt kuue perearsti nimistuga.

Eeltoodust lähtuvalt osutab projekti tulemusel Tartumaa esmatasandi tervisekeskuses perearstiabi planeeritud kuue nimistuga perearsti asemel nelja nimistuga perearsti: N0741 (D06393), N0724 (D01733), N0654 (D04439) ja N0723 (D06652). Nimistute arvuga on otseselt seotud projekti maksimaalne võimalik toetuse summa. Nimelt on meetme määruse § 10 lõike 4 kohaselt taotletava toetuse maksimaalne summa sätestatud käesoleva määruse lisas 2, mille kohaselt on nelja nimistuga keskuse puhul maksimaalseks toetuse summaks 759 000 eurot. Vastavalt sama paragrahvi lõikele 1 on toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest 75%.

Toetuse saaja on esitanud projekti raames kulusid kogumaksumusega 1 356 666,66 eurot, sh toetus 1 017 499,99 eurot ja omafinantseering 339 166,67 eurot. Kuivõrd kuludokumentide alusel kajastatud projekti abikõlblike kulude toetuse summa 1 017 499,99 eurot ületab 258 499,99 euro (1 017 499,99-759 000) võrra nelja perearsti nimistu kohta ettenähtud maksimaalset toetuse summat, mis on vastuolus meetme määruse § 10 lõikega 4, siis tuleb teha finantskorrektsioon ning lugeda mitteabikõlblikus kogukuluks 344 666,65 eurot (258 499,99/75%*100%).

1.2 Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Vastavalt STS § 2 punktile 5 on abikõlblik kulu, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõike 1 kohaselt kooskõlas riigisiseste ja Euroopa Liidu õigusaktidega. STS § 13 lõikes 5 on sätestatud, et kulude abikõlblikuks arvamise tingimused ja korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Vabariigi Valitsus kehtestas 1.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord” (edaspidi *ühendmäärus*). Ühendmääruse § 2 lõigete 1 ja 2 alusel on kulu abikõlblik, kui see on põhjendatud, tekib vastavalt lõigetele 3 ja 4 ning makstakse vastavalt lõikele 5 ning on kooskõlas Euroopa Liidu ja Eesti õigusega. Kulu loetakse põhjendatuks, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus taotluse rahuldamise otsuses või toetuse andmise tingimuste õigusaktis ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning see tekib taotluse rahuldamise otsuses või toetuse andmise tingimuste õigusaktis nimetatud toetatavate tegevuste käigus.

Meetme määruse § 8 lõike 1 järgi on abikõlblikud kulud, mis on põhjendatud, mõistlikud ja vajalikud projekti elluviimiseks ja projekti eesmärkide saavutamiseks ning kooskõlas ühendmääruse §-s 2 nimetatud kulu abikõlblikkuse ja käesolevas määruses sätestatud tingimustega. Meetme määruse § 26 lõike 1 kohaselt tagab toetuse saaja STS §-s 24 sätestatud kohustuste täitmise, projekti juhtimise ja selle eduka elluviimise taotluse rahuldamise otsuses fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt, sealhulgas tagab projekti eesmärkide elluviimise, saavutab taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tulemused ning tagab projekti raames valmiva objekti funktsionaalsuse kokkulepitud eelarvega ja lõike 7 teise lause kohaselt on toetuse saaja kohustatud projektiga planeeritud teenused tagama hiljemalt kolme kuu jooksul kasutusloa saamisest. Vastavalt meetme määruse § 10 lõikele 4 on taotletava toetuse maksimaalne summa sätestatud määruse lisas 2 „Toetuse maksimaalne summa“, mille kohaselt on sama määruse § 7 punktis 1 nimetatud tegevuse toetuse maksimaalne summa nelja nimistuga perearsti korral keskuses 759 000 eurot.

Taotluse rahuldamise otsuse punktide 7.1 ja 7.2 kohaselt võib toetust kasutada tingimustel, et toetuse saaja täidab meetme määrase eelkõige §-s 26 ja 29 sätestatud kohustusi ning tagab toetuse kasutamise taotluses kirjeldatud projekti elluviimise vastavalt taotluses esitatud projekti eelarvele, tegevusplaanile ning ajakavale.

Projekti (sh lõpparuande ja ettekirjutuse täitmise) raames esitatud ja Terviseameti registri andmetel ei ole toetuse saaja suutnud projekti eesmärki – rajada Tartumaa Tervisekeskus aadressil Supelranna 19, kus osutatakse mh perearstiabiteenust kuue nimistuga perearsti poolt, saavutada kahe perearsti nimistu osas. Ühtlasi ei ole toetuse saaja seega täitnud vastavate nimistute puhul ka meetme määrase § 26 lõikes 7 nimetatud kohustust, mille osas rakendusüksus andis 24.05.2023 toetuse saajale kooskõlastuse perearstiabi ajutiseks mitteosutamiseks kuni 30.09.2023 ning tegi 14.08.2024 ettekirjutuse kohustades Tartumaa Tervisekeskuses tagama hiljemalt kuupäevaks 31.12.2024 perearstiabiteenuse osutamise⁶. Kokkuvõttes on Tartumaa Tervisekeskus OÜ saanud pikendust puuduolevate perearsti nimistute leidmiseks ja esmatasandi tervishoiu kohustuslike põhiteenuste tagamiseks kuni 31.12.2024 ehk toetuse saajal on olnud aega projektist tulenevate kohustuste täitmiseks perearsti nimistute osas alates tervisekeskusele kasutusloa väljastamisest (s.o 16.08.2022) kaks aastat ja neli kuud (seda meetme määruuses ettenähtud kolme kuu asemel).

Rakendusüksus peab vajalikuks märkida, et projekti taotluse esitamisel (2017) oli toetuse saaja sõlminud eellepingud⁷ tervisekeskusega liitumiseks (esialgselt planeeritud üheksast nimistust) ainult kolme nimistu perearstiga: Valgamaa Arstikeskus OÜ-ga (2 perearsti, 1 nimistu), Puhja Perearst OÜ-ga (1 perearst, 1 nimistu) ja Perearst Eike Elmet OÜ-ga (1 perearst, 1 nimistu). Eellepinguga võtavad lepinguosalisel endale kohustuse sõlmida projekti järgselt ehitatavate ruumide kasutamise osas üürilepingu. Rohkem kui seitse aastat hiljem on tervisekeskusega liitunud vaid üks perearsti nimistu rohkem, s.o neli perearsti nimistut.

Taotluse rahuldamise otsuse (2017) punktide 3 ja 4 kohaselt oli projekti esialgne abikõlblik kogukulu 1 636 084,00 eurot, millest maksimaalne toetuse suurus 1 227 063 eurot⁸ (toetuse määr 75%). Nimetatud otsust muudeti 14.12.2020 otsusega nr 11.6-5/1412, millega mh sätestati uueks projekti abikõlblikuks kogukuluks 1 356 666,67 eurot ja maksimaalseks toetuse suurus 1 017 500 eurot (toetuse määr 75%). Nimelt esitas 17.09.2020 toetuse saaja taotluse projekti muutmiseks, sh sooviga vähendada perearsti nimistute arvu 9-lt 6-le. Mainitud taotlusest nähtub mh, et toetuse saaja ei olnud perioodil 2016-2020 ehk nelja aasta jooksul sõlminud ühtegi uut eellepingut/koostöölepingut perearstiabiteenuse osutamiseks rajatavas tervisekeskuses. Valgamaa Arstikeskus OÜ, kellega oli sõlmitud üks eellepingutest, nimistu N0741⁹ oli muudatustaotluse menetluse ajal seotud Otepää esmatasandi tervisekeskuse ERF¹⁰ projektiga (täpsemalt Pukas asuva teise tegevuskohaga), mistõttu juhtisid rakendusasutus¹¹ ja rakendusüksus toetuse saaja tähelepanu asjaolule, et kuna projektile eraldatava toetuse maksimaalse summa aluseks on perearstide nimistute arv esmatasandi tervisekeskuses, siis ei ole aktsepteeritav ühe ja sama nimistu arvestamine kahe erineva ERF-st kaasrahastatud esmatasandi tervisekeskuse projekti

⁶ STS § 45 lg 3 punkti 1 põhjal finantskorrektsiooni otsust ei tehta, kui puudust on võimalik kõrvaldada või kohustust või nõuet täita ettekirjutuse täitmisega.

⁷ Meetme määruuse seletuskirja kohaselt olid eellepingud olulised, et tagada investeringute otstarbekohane ja sihispärane kasutamine. Perearstiabi on tervisekeskuste teenuste hulgas võtmepositsioonis.

⁸ Tervise ja töministri 12. augusti 2015. a määruuse nr 36 „Esmatasandi tervisekeskuste kaasajastamine“ § 9 lõikes 5 viidatud lisa 2 kohaselt oli üheksa nimistuga perearstide arvu korral keskuse toetuse maksimaalseks summaks 1 228 000 eurot. Meetme määruusega tunnistati määrus nr 36 „Esmatasandi tervisekeskuste kaasajastamine“ kehtetuks.

⁹ 08.01.2024 esitas toetuse saaja lõpparuande juurde perearsti D06393 A.K kinnituskirja (allkirjastatud 04.01.2024). Kinnituskirjaga kinnitas perearst, et nimistu nr N0741 on seotud Regionaalarengu Fondi kaasabil rajatud esmatasandi tervisekeskusest ainult Tartumaa Tervisekeskuse projektiga.

¹⁰ Euroopa Regionaalarengu Fond

¹¹ Meetme määruuse § 5 kohaselt on meetme rakendusasutuseks Sotsiaalministeerium.

tulemuseks¹². Rakendusüksus selgitab täiendavalt, et perearsti nimistul võib olla mitu erinevat tegevuskohta, kuid vastavat nimistut saab lugeda ainult ühte ERF-i tervisekeskuse projekti¹³ ehk ERF-st toetatud esmatasandi tervisekeskuse nimistuga perearstide arvu hulka, mis on maksimaalse toetuse summa aluseks.

Eelnevast lähtuvalt oli toetuse saajal projekti muudatuse tegemise ajal teadmine, et projekti mõistes on keskuses (eellepingute alusel) olemas sisuliselt kaks nimistuga perearsti ning seega puudu on endiselt neli nimistuga perearsti. Rakendusasutus ja rakendusüksus palusid¹⁴ projekti muudatustaotluste menetluse käigus korduvalt toetuse saajal hinnata, kas projekti lõppemisel on reaalne kuue perearsti nimistu tagamine ning vajadusel sellest lähtuvalt teha projektis korrektuur. Samuti juhiti juba 2020. aastal toetuse saaja tähelepanu kohustusele, et tervisekeskuse valmimisel ja kolme kuu jooksul kasutusloa saamisest arvates peab olema tagatud keskuses kuus nimistut (sh üldarstiabi tegevusload taotletud ja nimistud ei tohi olla seotud ühegi teise ERF esmatasandi tervisekeskuse projektiga). Vaatamata sellele leidis toetuse saaja, et perearsti nimistute arvu vähendamine ei ole vajalik ning kinnitas, et on arvestanud kõikide riskidega ja peab kuue perearstiga lepingu sõlmimist realistlikuks. Seega on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja võttis teadlikult riski, et ei pruugi nõutud tähtaja jooksul võetud kohustusi täita ehk Tartumaa Tervisekeskuse valmimisel ei pruugi olla võimalik planeeritud mahus perearsti nimistuid tagada, mis toob endaga kaasa toetuse summa vähendamise.

Meetme määruses on sätestatud esmatasandi tervisekeskuse ehitamiseks toetuse maksimaalsed summad, mis lähtuvad nimistuga perearstide arvust keskuses. Seega sõltub toetuse maksimaalne summa otseselt nimistuga perearstide arvust. Nüüd olukorras, kus toetust taotleti projekti raames kuue nimistuga perearstile, kuid seda ei suudetud täita, ei ole põhjendatud saada toetuse saajal toetust kuue nimistu perearstiga summa ulatuses. Seda enam, et toetuse saaja tähelepanu oli korduvalt juhitud asjaolule, et antud olukorras on vähetõenäoline kõigi planeeritud kuue nimistuga perearsti liitumine tervisekeskusega.

Projekti raames on toetuse saaja rajanud Tartumaa Tervisekeskuse, kus osutatakse perearstiabi nelja perearsti nimistu poolt. Tuginedes meetme määruse lisale 2, mille kohaselt on toetuse piirsumma nelja nimistuga perearsti korral keskuses 759 000 eurot ning võttes arvesse toetuse saaja poolt kuludokumentide alusel projektis kajastatud abikõlblikud kulud kogusummas 1 356 666,66 eurot, millest moodustab toetus 1 017 499,99 eurot (osakaaluga 75%), mis on aga 258 499,99 euro (1 017 499,99-759 000) võrra enam, kui seda lubab meetme määruse lisa 2, **loeb rakendusüksus mitteabikõlblikuks projekti kulude toetuse osa summas 258 499,99 eurot.**

1.3 Finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Meetme määruse § 31 lõike 1 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse ning nõuab toetuse tagasi vastavalt STS §-des 45–47 sätestatule. Vastavalt STS § 45 lg 1 punktile 3 teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse toetuse vähendamiseks, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud abikõlblikkust.

¹² Lisaks juhiti tähelepanu, et toetuse saaja poolt muudatustaotluste menetluse käigus viidatud nimistu N0746 on teadaolevalt seotud Tõrva tervisekeskuse projektiga, mis ei ole veel lõpetatud.

¹³ Meetme määruse § 16 lg 1 punkti 1 kohaselt kontrollib rakendusasutus, kas käesoleva määruse § 2 lõikes 1 kirjeldatud projektis esitatud nimistuga perearstide loetelu kattub teistes projektides esitatuga. Määruse § 20 lõikes 11 on märgitud, et käesoleva määruse § 2 lõikes 1 kirjeldatud projektidest, mille puhul perearsti nimistud on samad, arvatakse projektide nimekirja kõrgema koondhindega projekt.

¹⁴ Rakendusasutus vastavalt 18.09.202 ja 15.10.2020 edastatud e-kirjades rakendusüksusele ning rakendusüksus 24.09.2020 ja 06.11.2020 saadetud e-kirjades toetuse saajale.

Rakendusüksus on seisukohal, et kuivõrd projekti elluviimise tulemusel koondus Tartumaa Tervisekeskusesse kuue perearsti nimistu asemel neli perearsti nimistut – toetuse saaja ei täitnud kohustust kahe perearsti nimistu osas, siis on toetus abikõlblik meetme määruse lisas 2 nimetatud nelja perearsti nimistu maksimaalse toetuse summa ehk 759 000 euro ulatuses. Lähtuvalt eeltoodust on mitteabikõlblik toetuse summa 258 499,99 eurot ($1\,017\,499,99 - 759\,000$) ning mitteabikõlblik kogukulu 344 666,65 eurot ($258\,499,99 / 75\% \cdot 100\%$).

Vastavalt STS § 46 lõikele 3 väheneb projekti eelarve vähendatava toetuse ja omafinantseeringu ulatuses vastavalt taotluse rahuldamise otsuses kehtivale proportsioonile, mistõttu muudab rakendusüksus projekti osas 25.05.2017 kinnitatud toetuse rahuldamise otsust nr 049 ning vähendab mitteabikõlbliku summa ulatuses projekti eelarvet.

2. Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Haldusmenetluse seaduse § 40 lõikest 1 tulenevalt peab enne haldusakti andmist haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Rakendusüksus edastas 16.05.2025 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu tutvumiseks paludes esitada omapoolne seisukoht antud otsuse kohta hiljemalt kuupäevaks 28.05.2025.

Toetuse saaja esitas 28.05.2025 vastuskirjaga nr 1.8/175 oma seisukohad ja vastuväited finantskorrektsiooni otsuse eelnõu kohta, milles märkis, et ei nõustu kõigi eelnõus esitatud etteheidetega.

Toetuse saaja tõi välja, et on alates projekti planeerimise etapist analüüsinud reaalselt olukorda ning sellest lähtuvalt planeerinud nimistute arvu. Kui üle-eestiliselt tervisekeskuste planeerimisel aluseks võetud RAKE uuringus oli Elvasse tervisekeskusesse ette nähtud kümme perearsti, siis juba taotluse koostamisel vähendas toetuse saaja seda arvu üheksani, kuna ei näinud piirkonnas vajadust ega võimekust suurema hulga nimistute teenindamiseks. Aastate jooksul vähendati seda numbrit kuueni, kuna piirkonna rahvastikunäitajad ei toetanud suurema hulga nimistute koondamist Elvasse – toetuse saaja hinnangul näitab see realistlikku suhtumist.

Toetuse saaja selgitas, et nimistute leidmise ja kuue perearsti nimistuga tervisekeskuse loomise suunal on aastaid aktiivselt tegutsenud. Sarnaselt paljude teiste väljaspool suurlinnu asuvate tervisekeskustega on see osutunud keerukaks, kuid praeguseks on ometigi saavutatud olulist edu. Lisaks märkis toetuse saaja, et nagu rakendusüksus täiesti tõepäraselt otsuse eelnõus esile toob, vajas ka praeguseks keskusesse kokku saadud nelja nimistu leidmine suurt pingutust ning sellele kulus mitu aastat. Ligikaudu poolteist aastat tagasi oli tervisekeskusel kokkulepe veel ühe perearsti, dr A. K-ga, kes plaanis tuua oma teise nimistu, millele ta oli olnud ca kolm aastat asendusarst, Elvasse. Kahjuks anti see nimistu Tervisekassa poolt seoses Tõrva Tervisekeskuse moodustamisega teisele pakkujale ning tänaseks töötab dr A. K arstina hoopis mujal. Toetuse saaja oli seisukohal, et vaatamata kirjeldatud raskustele on Tartumaa Tervisekeskusel siiski õnnestunud praeguseks neli nimistut põhitegevuskohaga aadressil Supelranna 19 Elva kokku saada.

Toetuse saaja juhtis tähelepanu, et lisaks otsuse eelnõus viidatud neljale nimistule on sisuliselt olemas keskuses ka viies nimistu – nr N0744, mille üheks tegevuskohaks on Tartumaa Tervisekeskus OÜ ruumid Elvas ning teeninduspiirkonnaks mh Elva vald. Patsientide teenindamine on seega toetuse saaja poolt täidetud praegu viie nimistuga ning on kaalumisel, kas

see viies perearst kolib ka põhitegevuskoha Elvasse. Toetuse saaja leidis, et nimistute olemasolu sisuliseks eesmärgiks on siiski tervisekeskuses piirkonna elanikkonna teenindamise võimekuse tagamine. Seesuguses olukorras, kus viie nimistu patsientide teenindamine on tagatud, oleks ebaproportsionaalne teha finantskorrektsioon summas, mis viitab kahe nimistu puudumisele. Toetuse saaja märkis, et kui reaalne olukord üle kogu Eesti on, et perearste on vähem kui nimistuid, on õigustatud tervisekeskuse projektideski arstiga nimistute arvu kõrval pöörata tähelepanu asjaolule, kas tervisekeskus täidab oma põhifunktsiooni, milleks on piirkonna elanikele arstiabi pakkumine. Praeguseks hetkeks on ühes hoonekompleksis olemas ka toetavad tegevused – füsioterapeut, ämmaemand, koduõendus, apteek, hambaravi, jalaravi, jne.

Võttes arvesse aastate jooksul tehtud pingutusi nimistute arvu kokku saamisel ja ka ajapikku seda tegevust saatnud edu, palus toetuse saaja veelkord täiendavat tähtaega kohustuse täitmiseks. Toetuse saajale teadaolevalt ei ole piiranguid, mitmel korral võib tähtaega põhjendatud juhul pikendada ning leidis, et siinkohal on oluline argument, et siiani on iga pikendus toonud kaasa nimistute lisandumise. Toetuse saaja märkis, et on ka teadlikud, et mujal väljaspool suurlinnu asuvate tervisekeskuste osas on seesuguseid otsuseid tehtud.

Eraldi juhtis toetuse saaja tähelepanu otsuse eelnõu resolutsiooni punktis kolm nimetatud 60 kalendripäeva pikkusele tähtajale. Avalikest vahenditest rahastatavale tervisekeskusele, kes ei saa oma majandustegevust päris vabalt kujundada ning on sunnitud igal juhul tagama tervisekeskuse teenuste osutamise, on seesuguse tähtaja täitmine toetuse saaja hinnangul ebareaalne. Toetuse saaja ei ole olnud kohustatud tagama toetuse summa ega sellest mingi osa olemasolu oma pangakontol ning kindlasti ei oleks praegu võimeline tasuma eelnõus nimetatud summat 60 päeva jooksul.

Rakendusüksuse seisukoht

Rakendusüksuse hinnangul ei muuda toetuse saaja esitatud selgitused käesoleva rikkumise asjaolusid ega järeldusi ning ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks ega selle summa muutmiseks.

Rakendusüksus ei nõustu täielikult toetuse saaja väitega, et alates projekti planeerimise etapist on OÜ Tartumaa Tervisekeskus analüüsinud reaalset olukorda ning sellest lähtuvalt planeerinud nimistute arvu. Vastavalt Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskuse RAKE 2015 uuringu „Esmatasandi tervisekeskuste võrgustik Eestis“¹⁵ (edaspidi *uuring*) punkti 13.3 põhjal sisaldas Tartumaa Elva esmatasandi tervisekeskuse (edaspidi ka *ETTK*) teenuspiirkond Elva linna ning Konguta, Nõo, Rannu ja Rõngu valdasid. 2020 ja 2030 aastate piirkonna rahvastikuarvu prognoosi põhjal nähti, et inimeste arv piirkonnas väheneb (vastavalt 2011- 15 282 inimest, 2020- 14 023 inimest ja 2030- 13 099 inimest). Uuringus on välja toodud, et Elva piirkonnas tegutsevad perearstid valdavalt üksikpraksistena¹⁶. Üksnes OÜ Elva Kesklinna Perearstikeskus koondab kahte nimistut¹⁷. Nõo alevikus asuvad perearstid erinevates hoonetes¹⁸

¹⁵RAKE uuringu „Esmatasandi tervishoiuteenuste geograafilise kättesaadavuse vajaduse hindamine ja esmatasandi tervishoiuteenuste optimaalse korralduse mudeli loomine (2013-2014)“ osaraport 3, <https://etag.ee/wp-content/uploads/2015/12/TH-mudel-osaraport-3.pdf>

¹⁶ OÜ Ülle Hanssen (1 nimistu) ja OÜ Perearst Merle Raidoja (1 nimistu) aadressil Elva, Kesk 23; H&U Andre OÜ (1 nimistu) aadressil Elva, Kesk 3; OÜ Lastearst/ Perearst Signe Ustav (1 nimistu) aadressil Elva, Kesk 35.

¹⁷ Aadressil Elva, Kesk 27.

¹⁸ Perearst Tiiu Tootsi OÜ (1 nimistu) aadressil Nõo alevik Hariduse 9; Perearst Tiiu Kaasik OÜ (1 nimistu) aadressil Nõo alevik, Voika 23.

ning veel on piirkonnas kaks üksikpraksist Rõngu ja Rannu alevikes¹⁹. Kokku teenindati piirkonnas uuringu läbiviimise hetkel kümmet perearsti nimistut. Muid esmatasandi põhiteenuseid osutati piirkonnas Elva Haiglas (aadressil Elva, Supelranna 21). Töökohtade vajaduse hinnangu põhjal oli kogu **teenuspiirkonnas** vajadus 2011. aastal 9,8 perearsti ning prognoositavalt 2020. aastal **9,3** ja 2030. aastal **9,0 perearsti järgi**. Uuringu põhjal hindas näiteks Elva Haigla ETTK arendamisel peamise takistusena mh perearstide kaasamist, kuna omavad eraldi praksiseid ning on väga kahtlevad oma võimekuses, mitmed on eakad. Lisaks on uuringus välja toodud järgmist:

Rõngu vallas tegutseb OÜ Rõngu Perearstikeskus, mis paikneb renoveeritud hoones - samas kompleksis SA Rõngu Hooldusravikeskusega ning Rõngu Päevakeskusega. Rõngu valla arengukava 2011-2030 perearstiteenuse arendamise teemat ei käsitle.

Nõo valla kaks perearsti tegutsevad ühes hoones, mis ühtlasi on vallamajaks. Ruumid on EAS regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi abil rekonstrueeritud. Kaks perearsti ja hambaarstid kaasfinantseerisid projekti. Vastavalt 2012. aastal kinnitatud Nõo valla arengukava 2037 kirjeldustele on perearstikeskuse sooviks edaspidi pakkuda füsioterapeudi teenust, avada keskuses kabinet günekoloogiliste ja ämmaemanda teenuste osutamiseks. Uuringus leiti kokkuvõttes, et Elva linnas on teenusevajaduse alusel võimalik rajada üks ETTK.

Eelnevast järeldub, et prognooside kohaselt oli kirjeldatud teenuspiirkonnas 2020/2030 vajadus kokku üheksa perearsti järgi (*tööruumide vajadusega 766 m²*). Samas oli teada (sh tuli esmatasandi tervisekeskuse rajamisel arvestada), et Nõos ja Rõngus tegutsesid perearstid renoveeritud ruumides ning sealse kohapealse perearstiteenuse järgi nähti vajadust ka tulevikus (mh sooviti Nõos perearstikeskust laiendada), olemasolevad perearstid omasid eraldi praksiseid ja mitmed perearstid olid pensionieas (mistõttu ei olnud valmis end rajatava tervisekeskusega siduma) ning Elva linnas oli koondunud perearstiteenuste osutamine kokku Kesk tänavale. Väärib märkimist, et meetme määruse seletuskirja põhjal võiks Nõo teeninduspiirkond olla pigem seotud Tartu ETTK-ga – seda tulenevalt Terviseameti hinnangust ja arvestades elanikkonna liikumist Tartusse tööle. Eeltoodu põhjal võib rakendusüksuse hinnangul jõuda järelduseni – võimalus, et Elva teenuspiirkonda rajatava esmatasandi keskusega oleks ühinenud üheksa perearsti või ka kuus perearsti nimistut, oli vähetõenäoline ning toetuse saaja võttis suure riski vastava projekti taotluse esitamisel.

Investeeringute taotluse menetlemise käigus (05.2016-08.2016) ja enne projekti taotluse esitamist (07.03.2017) juhiti toetuse saaja tähelepanu asjaolule, et kui ka kõik taotluses toodud teeninduspiirkonna (Elva linn ning Nõo, Konguta, Puhja, Rannu, Rõngu, Tähtvere, Palupera ja Puka vallad)²⁰ perearstid, kes hetkel eellepingut sõlminud ei olnud, läheksid pensionile ja asemele tuleks uued perearstid, kes asuks tööle Tartumaa Tervisekeskuses, tuleks koos olemasolevate perearstidega kokku üheksa nimistut. Juhul, kui Rannu valla arst, kes on 43-aastane, liituks projekti raames rajatava esmatasandi tervisekeskusega, siis võiks teoreetiliselt kokku ETTK-sse koonduda kümme perearsti. Samas juhiti OÜ Tartumaa Tervisekeskuse tähelepanu, et arvestada tuleb asjaoluga – kõik perearstid ei pruugi ja ka eeldatavalt ei soovi uue ETTK-ga liituda ning

¹⁹ OÜ Rõngu Perearstikeskus (1 nimistu) aadressil Rõngu alevik, Valga mnt 9; OÜ Rannu Perearstikeskus (1 nimistu) aadressil Rannu alevik.

²⁰Toetuse saaja tähelepanu juhiti mh asjaolule, et osaliselt on teeninduspiirkonnana märgitud vallad seotud juba ka teiste taotlustega ning sellega paluti arvestada.

Toetuse saaja selgitas, et teeninduspiirkonna määratlemisel on lähtunud kõigi esmatasandi tervisekeskuse taristul pakutavate teenuste tarbijatest, transpordiühendustest ja ka kavandatavast haldusreformist.

RAKE uuringus on käsitletud Palupera ja Puka valdasid Otepää ETTK teenuspiirkonna ning Puhja ja Tähtvere valdasid Tartu ETTK teenuspiirkonna osana.

sellest lähtuvalt tuleks kriitiliselt taotlus üle vaadata²¹. Toetuse saaja väljendas 27.06.2016 saadetud kirjas veendumust, et nii kasusaajate kui ka teenuse pakkujate prognoositud arv on realistlik ning üheksa perearsti prognoos on igati kooskõlas RAKE uuringuga, kuid samas ei saa nad 100% garanteerida, kus otsustavad perearstid teenust viie kuni kümne aasta pärast pakkuma hakata, sealjuures ka eellepingutega seotud perearstid.

Rakendusüksus peab vajalikuks rõhutada, et 2020. aastal, mil toetuse saaja esitas projekti muudatuse taotluse, palusid nii rakendusüksus kui ka rakendusasutus toetuse saajal hinnata (eellepinguid perearsti nimistute liitumiseks tervisekeskusega oli sõlmitud endiselt ainult kolme perearstiabi osutava äriühinguga (kolme nimistu osas), millest ühe puhul olid tema nimistud seotud teiste ERF-i tervisekeskuste projektidega²²), kas projekti lõppemisel on reaalne kuue perearsti nimistu tagamine. Kui ei, siis vastavalt realsele olukorrale projekti taotlust muuta. Sellest hoolimata ei vähendanud toetuse saaja perearstide arvu taotluses ning on saanud seega toetust, mis on võrdne kuue perearsti nimistu summaga. Toetuse saaja märkis tookord vastuseks, et on arvestanud kõiki riske ning hinnanud oma võimekust sõlmida lepingud kuue perearstiga realistlikuks ning sellest lähtuvalt planeerinud ka kogu ruumiprogrammi põhiprojektis. Eelnevalt lähtuvalt ei saa tulla toetuse saajale kuidagi üllatusena, et vastavalt toetuse andmise tingimustele tuli toetuse saajal kolme kuu jooksul kasutusloa saamisest tagada kõik projektis planeeritud teenused ning arvestada võimalusega, et kui teenuse osutamist ei tagata vastavaks ajaks kuue perearsti nimistu osas, siis toob see endaga kaasa toetuse summa osalise vähendamise.

Arvestades eelnevat kogumist oli rakendusüksuse hinnangul Elva teenuspiirkonda kuue (enne projekti muudatust üheksa) perearsti nimistuga esmatasandi tervisekeskuse loomine aadressile Supelranna 19 toetuse saaja poolt liialt optimistlik²³ ning toetuse saaja oli selgelt teadlik kaasnevatest riski(de)st ja pidi arvestama tagajärgedega ehk võimalusega, et seatud eesmärki – ETTK-ga liitub vähemalt kuus perearsti nimistut – ei pruugita kirjeldatud olukorras saavutada, mis toob endaga kaasa toetuse summa vähendamise.

Rakendusüksus selgitab, et meetme määruse § 26 lg 1 punktide 4 ja 7 kohaselt **oli toetuse saaja**

²¹ Toetuse saajale edastati Terviseameti 14.06.2016 seisuga tehtud ülevaade Elva teeninduspiirkonna perearstiabi teenuse osutamise olukorrast: *Elva linnas on perearste kokku 7 – 1 perearstidest on seotud käesoleva projekti taotlusega (A. K). Ülejäänud Elva teeninduspiirkonna 6 perearstist on vanemad kui 60-aastased 4 perearsti (neist kõige vanem 74), alla 60 aastaste perearstide vanused on vastavalt 56 ja 51. Seega 5. aasta pärast on 6-st perearstist üle 60 aastaseid 5 tiiki. Terviseamet ei saa ei saa garanteerida ja prognoosida seda, millal olemasolevad nimistuga perearstid, kes käesoleva projekti taotlusesse koondunud ei ole, oma nimistutest loobuvad ja kas uued perearstid, kes asemele tahavad tulla on nõus minema ETTK-sse. Nõus on praegu 2 perearsti, kellest üks on seotud SA TÕ Kliinikumi (Tartu) ETTK taotlusega, teine perearst on 67-aastane. Puhjas on praegu küll 2 perearsti, kellest üks on samuti seotud Tartu ETTK taotlusega ja teine on käesoleva projekti taotluses. Konguta teeninduspiirkonna perearst on üks Elva linna perearstidest. Rannus on 1 perearst, 43-aastane. Rõngus on 1 perearst, 58-aastane. Planeeritud on tulevikus Rannu ja Rõngu nimistute liitmised, sest tegemist alla 1200 nimistutega. Puka valda teenindab kaks perearsti, üks on seotud käesoleva projektiga, teine on Otepää projekti taotluses. Palupera teeninduspiirkonna perearstid on samuti seotud Otepää projekti taotlusega.*

Terviseamet rõhutas, et see mitu nimistut lõpuks esmatasandi tervisekeskusega ühineb on toetuse taotleja enda vastutus.

²² Muudatustaotluse menetlemise käigus juhtisid rakendusasutus ja rakendusüksus toetuse saaja tähelepanu mh järgmisele: *Valgamaa Arstikeskus OÜ nimistu N0741 on täna seotud Otepää esmatasandi tervisekeskuse ERF projektiga (täpsemalt Pukas asuva teise tegevuskohaga), kuid üks nimistu ei saa projekti valmimisel seotud olla kahe erineva ERF esmatasandi tervisekeskuse projektiga. Nimistu N0746 (Valgamaa Arstikeskus OÜ) on seotud Tõrva tervisekeskusega ning selle nimistu osas ei ole toetuse saaja üldarstiabi eellepingut sõlminud.*

Teenuse osutaja Valgamaa Arstikeskus OÜ dr A.K oli nimistu N0741 perearst ning nimistu N0746 asendusrst.

²³ Sellele viitab ka asjaolu, et toetuse saajal olid 2017. aastal projekti taotluse esitamisel perearstiteenuse osutajatega (Valgamaa Arstikeskus OÜ, Puhja Perearst OÜ, OÜ Perearst Eike Elmet) eellepingud sõlmitud (2016) vaid kolme nimistuga perearsti liitumiseks tervisekeskusega, planeeritud üheksast perearsti nimistu asemel.

kohustatud tagama projekti eesmärkide elluviimise ja tulemuste saavutamise, sh perearstiabi vähemalt kuue nimistuga perearsti poolt, hiljemalt kuupäevaks 16.11.2022. Nimetatud kuupäevaks ei olnud liitunud Tartumaa Tervisekeskusega ühtegi nimistuga perearsti ehk ei olnud loodud määruse § 2 lg 1 punkt 1 mõistes esmatasandi tervisekeskust²⁴. **Rakendusüksus on andnud toetuse saajale korduvalt ajapikendust**, s.o üle kahe aasta, puuduolevate perearsti nimistute leidmiseks, mille jooksul on kokkuvõttes tervisekeskusega liitunud kuuest nimistust neli nimistut. Toetuse saaja poolt viidatud viies nimistu (N0744) on kinnitatud projekti „Otepää tervisekeskuse rajamine“ toetuse maksimaalse summa arvestuse aluseks olevate perearsti nimistute hulka, mistõttu ei saa seda lugeda seotuks mõne teise ERF-i kaasabil loodud esmatasandi tervisekeskusega, sh Tartumaa Tervisekeskusega. Toetuse saajale on nimetatud asjaolu olnud teada projekti taotluse esitamisest ning sellele on projekti elluviimise käigus korduvalt tähelepanu juhitud. Seega ei mõjutaks nimistu põhitegevuskoha kolimine Elvasse projekti eesmärkide saavutamist perearsti nimistute arvu osas. Rakendusüksusele teadaolevalt ei ole toetuse saaja sõlminud ka teenuse osutaja(te)ga Tartumaa Tervisekeskusega nimistute liitumiseks täiendavaid esialgseid kokkuleppeid.

Terviseameti registri²⁵ andmetel osutatakse Elva teeninduspiirkonnas 01.06.2025 seisuga perearstiabi kokku 13-ne nimistuga, millest Elva vald/linn on märgitud mh vastuvõtuaadressiks üheksal²⁶. Vabu kohti on 13-st nimistust üheksa nimistu puhul ja kokku 3 883-le isikule ehk ca 14% nimistute suuruse piirmahust – seega on sisuliselt teeninduspiirkonnas vabu kohti ca kahe nimistu jagu. Võib järeldada, et perearsti nimistutes on piisavalt vabu kohti, et potentsiaalsed üldarstiabiteenuse vajajad leiaksid endale Elva teeninduspiirkonnas perearsti. Tervisekassa²⁷ andmetele ei ole Elva teeninduspiirkonnas avanemas lähiajal ka ühtegi nimistut. Oluline aspekt on ka see, et Tartu maakonda loodi ERF-i kaasabil lisaks Tartumaa Tervisekeskusele veel neli esmatasandi tervisekeskust, millest kolm on Tartu linnas ja üks Alatskivil.

Lisaks peab rakendusüksus oluliseks välja tuua, et vastavalt meetme määruse § 27 lg 1 punktile 5 on rakendusüksus kohustatud tegema projektide üle järelkontrolli viie aasta jooksul pärast projekti lõppmakse tegemist, **veendumaks, et projekti elluviimise tulemusena soetatud vara ja rajatud või rekonstrueeritud taristut kasutatakse sihtotstarbeliselt** (STS § 24 punktis 14 nimetatud kestvuse nõude täitmise kohustus) ning projekt ei ole teeninud puhastulu või teenitud puhastulu ei ületa projekti abikõlblikest kuludest maha arvatud puhastulu. Projekti lõppmakse tehti toetuse saajale 23.01.2024, mis tähendab, et käesoleva otsuse koostamise hetkeks ei ole toetuse saaja täitnud ühtlasi ka puuduolevate nimistutega seotud ruumide osas kestvuse nõude kohustust²⁸.

Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et taaskord täiendava tähtaja andmine projektis sätestatud perearstide nimistute arvu saavutamiseks ei ole põhjendatud. Rakendusüksus

²⁴ Kuivõrd meetme määruse § 2 lõike 1 punkt 1 kohaselt on esmatasandi tervisekeskus taristu, kus osutatakse perearstiabi vähemalt kolme nimistuga perearsti poolt vähemalt 4500 isikule, siis selle nõude mittetäitmisel muutub kogu projekt abikõlbmatuks.

²⁵ [Tervishoiutöötaja registrid](#)

²⁶ Üks nimistu (N0746) teenindab tegelikult ainult Tõrva piirkonda, kaks nimistut (N0745, N0737) Otepää piirkonda ja üks nimistu (N0715) Tartu piirkonda ning osad nimistud on jagatud mitme piirkonna vahel.

²⁷ [Vabanevad nimistud | Tervisekassa](#)

²⁸ Vastavalt STS § 24 punktile 14 kohustub toetuse saaja tagama kestvuse nõude Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 71 nimetatud juhul ja aja jooksul. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 71 punkti 1 kohaselt tegevuse puhul, mis hõlmab investeerimist taristut või tootlikku investeringut, peab maksma Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadud toetuse tagasi, kui **viie aasta jooksul alates toetuse saajale lõppmakse tegemisest või vajaduse korral riigiabi eeskirjades kehtestatud aja jooksul leiab aset oluline muutus selle iseloomus, eesmärkides või rakendustingimustes, mille tulemusena kahjustatakse selle algseid eesmärke**. Sellise tegevuse eest alusetult makstud summad **peab liikmesriik proportsionaalselt selle ajavahemiku eest, mil nõuded ei ole täidetud, tagasi nõudma**.

selgitab, et igat olukorda hinnatakse juhtumipõhiselt, arvestades sealjuures kõiki konkreetse projekti asjaolusid.

Rakendusüksus peab oluliseks rõhutada, et vastavalt meetme määruse § 10 lõikele 4 on taotletava toetuse maksimaalne summa sätestatud määruse lisas 2, mille kohaselt on sama määruse § 7 punktis 1 nimetatud tegevuse toetuse maksimaalne summa nelja nimistuga perearsti puhul keskmises 759 000 eurot. Meetme määruse seletuskirja kohaselt on toetuse maksimaalsed summad (vastavalt esmatasandi tervisekeskusesse koonduvate perearstide arvule) koostatud arvestusliku meetodika alusel vastavalt eeldatavale ruutmeetrite vajadusele erineva suurusega esmatasandi tervisekeskustes, võttes arvesse tervisekeskuse nimistute, personali ja külastajate eeldatavaid keskmise arve, ning kasutatud on eeldatava ruutmeetri ehituse hinda ehk tegemist on eelhinnatud ja optimaalsete summadega. Arvestades, et kulu on abikõlblik, kui see on põhjendatud, mõistlik ja vajalik projekti eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning kuivõrd projekti elluviimise tulemusel koondus esmatasandi tervisekeskusesse kuue perearsti nimistu asemel neli perearsti nimistut²⁹, saab rakendusüksuse hinnangul lugeda abikõlblikuks toetuseks projektis nelja perearsti nimistu maksimaalse toetuse summa. Kui taotluse esitamisel oleks olnud teada, et projekti tulemusena luuakse nelja perearsti nimistuga tervisekeskus, poleks saanud taotluse rahuldamisel määrata suuremat toetuse summat kui eelnimetud 759 000 eurot. Lähtuvalt eeltoodust on mitteabikõlblik toetuse summa 258 499,99 euro (1 017 499,99-759 000).

Nii meetme määruse §-s 26 kui ka taotluse rahuldamise otsuses on sätestatud toetuse saaja kohustused. Juhul kui toetuse saaja neid kohustusi ei täida, on ta meetme määruse § 31 lõigete 1 ja 2 alusel kohustatud toetuse tagasi maksma ning rakendusüksus koostab sellekohase finantskorrektsiooni otsuse. Seega oli toetuse saaja nii toetuse taotlemisel kui ka projekti elluviimisel teadlik, milliseid kohustusi ta peab täitma ning millised on tagajärjed, kui neid ei täideta. Samuti on toetuse saajat teavitatud, et juhul kui perearstide nimistute arvu ei saavutata, siis toob see endaga kaasa toetuse vähendamise. 2020. aastal esitatud muudatustaotluses on toetuse saaja ise märkinud, et tulenevalt nimistute arvu vähendamisest väheneb ka toetuse summa. Eelnev kinnitab, et toetuse saajal on algusest peale olnud teadmine, et toetuse summa sõltub tervisekeskusega liitunud perearstide arvust.

Toetuse 60 kalendripäeva jooksul tagastamise osas märgib rakendusüksus, et vastavalt meetme määruse § 31 lõike 2 teisele lausele võib toetuse tagasimaksmist ajatada ühendmääruse §-s 24 sätestatud tingimustel. § 24 lõike 1 kohaselt esitab toetuse saaja toetuse tagasimaksmise ajatamiseks hiljemalt kümne tööpäeva jooksul finantskorrektsiooni otsuse kättesaamisest arvates taotluse, milles on toodud ajatamise vajaduse põhjendus ja soovitud tagasimaksmise ajatamiskava (edaspidi *ajatamise taotlus*). Ajatamise taotlusele peab toetuse saaja lisama finantsseisu kajastavad dokumendid vastavalt rakendusüksuse nõudmisele. Rakendusüksus võib nõuda toetuse saajalt tagatist. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt võib toetuse tagasimaksmist ajatada kuni 12 kalendrikuuni ajatamise taotluse rahuldamise otsuse päevast arvates. Põhjendatud vajadusel võib rakendusüksus kooskõlastatult korraldusasutusega määrata pikema tagasimaksmise aja.

3. Otsuse resolutsioon

²⁹ Toetuse saajal jäi täitmata kohustus osutada perearstiabi kahe perearsti nimistu osas, mis moodustab projektis planeeritud kuuest perearsti nimistust ca 33 % (2/6*100%).

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Tartumaa esmatasandi tervisekeskuse rajamine“ raames mitteabikõlblikuks kuluks 344 666,65 eurot, millest moodustab Euroopa Regionaalarengu fondi toetus 258 499,99 eurot ning omafinantseering 86 166,66 eurot.
2. nõuda toetuse saajalt tagasi projekti raames väljamakstud toetus summas 258 499,99 eurot;
3. toetuse saajal kanda **60 kalendripäeva** jooksul alates käesoleva otsuse jõustumisest tagastatav toetus summas **258 499,99 eurot** Rahandusministeeriumi pangakontole SEB Pank – a/a EE891010220034796011 (SWIFT: EEUHEE2X) või Swedbank – a/a EE932200221023778606 (SWIFT: HABAE2X) või Luminor Bank EE701700017001577198 (SWIFT: NDEAEE2X) või LHV Pank EE777700771003813400 (BIC/SWIFT: LHVBE22) viitenumbriga 2800082912. Selgituseks märkida projekti number ja otsuse number. Kui tagasimaksmise tähtpäevaks toetust tagasi ei maksta, peab toetuse saaja vastavalt STS § 49 lõikele 1 maksma viivist 0,1 protsenti iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest;
4. muuta rahandusministeeriumi eelarvepoliitika asekancleri 25.05.2017 otsusega nr 049 kinnitatud toetuse taotluse rahuldamise otsuse punkte 3-5 alljärgnevalt:
 - „3. Projekti abikõlblikud kogukulud on 1 010 994,79 eurot.“
 - „4. Toetuse määr on 75,00 protsenti projekti abikõlblikest kuludest ja maksimaalne toetuse suurus 758 246,09 eurot.“
 - „5. Omafinantseeringu minimaalne määr on 25,00 protsenti projekti abikõlblikest kuludest ja suurus vähemalt 252 748,70 eurot.“.

Otsuse peale võib esitada vaide Riigi Tugiteenuste Keskusele STS §-s 51 ja haldusmenetluse seaduses sätestatud tingimustel ja korras 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil vaide esitaja sai või pidi teada saada oma õiguste rikkumisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Kersti Metsalo
5917 9768
Kersti.Metsalo@rtk.ee